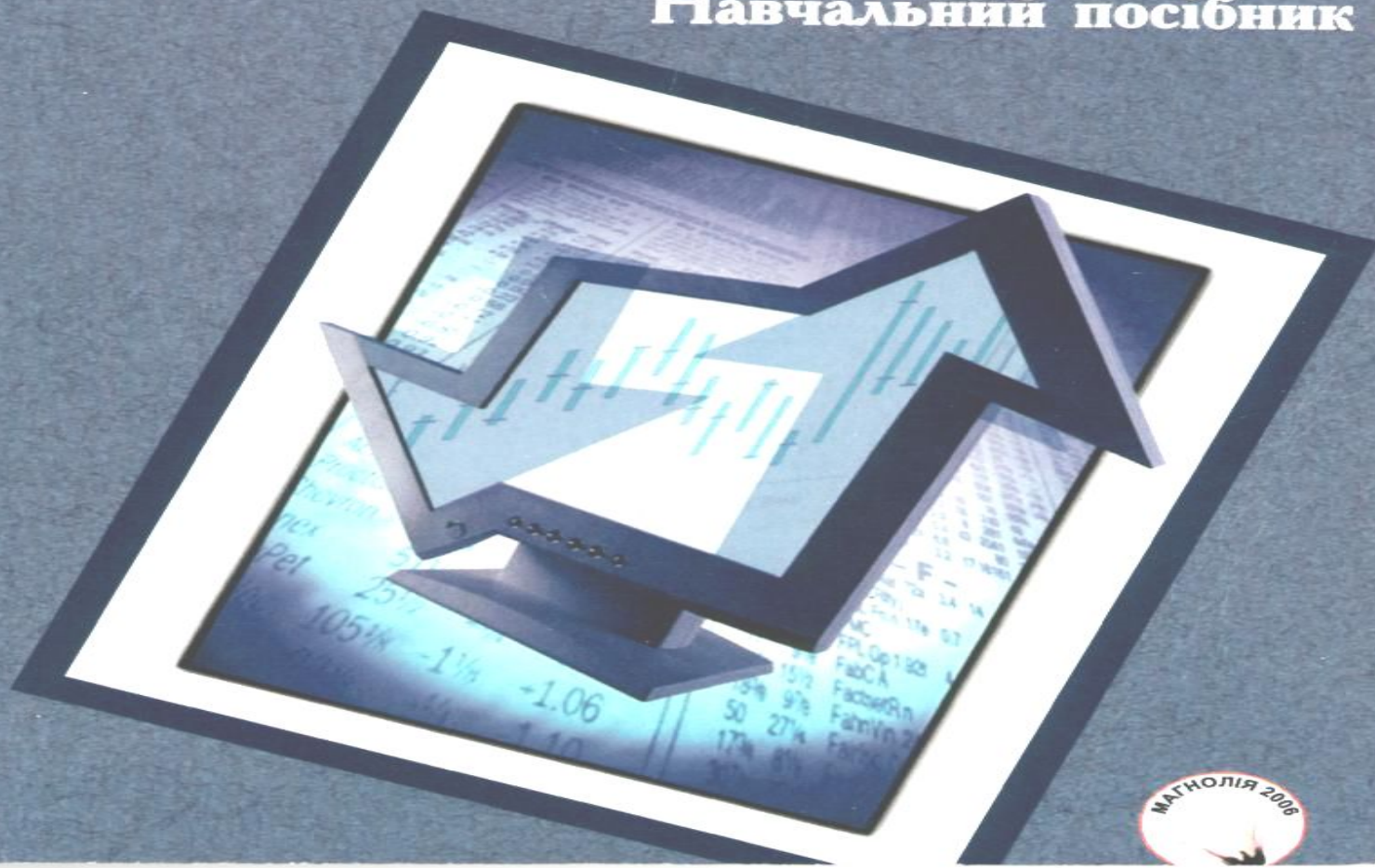

Біла О.Г.

Вища освіта в Україні

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Навчальний посібник

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

1. Економічна суть і види санації підприємств.
2. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства.
3. Санація шляхом реструктуризації підприємства.

1. Економічна суть і види санації підприємств

Фінансова санація

це система фінансово-економічних заходів щодо **відновлення платоспроможності під-ва**: покриття поточних збитків, ліквідація прострочених платежів за грошовими зобов'язаннями, формування фінансових ресурсів, необхідних для виконання інноваційних програм, соціально-економічної стратегії.

ВИДИ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ

**За
економічним
змістом**

1. Фінансово-економічна
2. Виробничо-технологіч.
3. Соціально-економічна
4. Організаційно-правова

**За
спромож-
ністю вико-
нати
грошові
зобов'я-
зання**

1. Санація в режимі
непримусових
заходів
2. Санація в режимі
примусових заходів

**За
суб'єк-
том здій-
снення
заходів**

1. Внутрішня санація

2. Зовнішня санація

**За дже-
релами
фінансу-
вання**

**1. За рахунок
внутрішніх
джерел фінансування**

**2. За рахунок зовнішніх
джерел фінансування**

За спосо- бом про- ведення

1. Санаційна реструкту-
ризація активів і
пасивів

2. Санаційна реструкту-
ризація (реорганізація)
підприємства

За органі- заційно- правовим аспектом

1. Санація зі збережен-
ням існуючого статусу
юридичної особи під-
приємства-боржника

2. Санація зі зміною ор-
ганізаційно-правової
основи та юридичного
статусу санованого під-
приємства

Санаційні заходи можуть бути спрямовані на:

- 1 залучення додаткових фінансових ресурсів;
- 2 зменшення витрат (зниження собівартості, операційних витрат, непродуктивних втрат);
- 3 реструктуризацію активів;
- 4 реструктуризацію боргу;
- 5 реструктуризацію (реорганізацію) підприємства.

2. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства

Експрес-діагностика

Проводиться на основі фінансової звітності показниками коефіцієнтів **експрес-аналізу**. Дає можливість виявити зміни фактичних показників звітного періоду від запланованих і/або минулих періодів, встановити причини відхилень і прийняття рішення щодо усунення негативних процесів.

Мета експрес-діагностики

Визначити наближення (не наближення) фінансового стану підприємства до банкрутства визначити потребу і шляхи санації бізнесу. Тому експрес діагностика проводиться за обмеженим переліком показників, які дають можливість оцінити зміни, що відбулися. До них належать такі показники:

Основні показники

Основні показники фінансового стану підприємства

Коефіцієнт незалежності (K_n)

$$K_n = \frac{K_v}{K_c}, \quad H3 \geq 0,5$$

де K_v - власний капітал підприємства;

K_c - сукупний капітал підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс)

$$K_{фс} = \frac{K_з + K_п}{K_в}, \quad H_3 \leq 1,0$$

де $K_з + K_п$ – сума позиченого та залученого капіталу;

Коефіцієнт маневрування (Км)

$$K_m = \frac{OK_v}{K_v}, \quad H3=0,4-0,6$$

де **OK_v** - величина власних оборотних коштів. Визначається як різниця між II розділом активу балансу і IV розділом пасиву балансу.

Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)

$$K_{пл} = \frac{A_{л}}{P_{з}}, \quad HЗ=1,5-2,5$$

де **Ал** – ліквідні активи (високоліквідні активи, дебіторська заборгованість, векселі одержані);

Пз - поточні зобов'язання (IV р.п.).

Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)

$$K_{зл} = \frac{A_0}{K_з + K_п}, \quad H_3=1,4$$

Коефіцієнт фондівдачі активів (Кфа)

$$K_{фа} = \frac{ЧД}{\bar{A}},$$

де **ЧД** – чистий дохід (оборот) від реалізації продукції (товарів);

$\bar{A}$ - середньорічна вартість акт-в.

Коефіцієнт фондівдачі необоротних активів (Кфна)

$$К_{фна} = \frac{ЧД}{\overline{Ан}},$$

$\overline{Ан}$ - середньорічна вартість не-
оборотних активів.

Коефіцієнт фондівдачі оборотних активів (Кфоа)

$$К_{фоа} = \frac{ЧД}{\overline{Ао}},$$

$\overline{Ао}$ - середньорічна вартість
оборотних активів.

Рентабельність продажу (Рп)

$$Рп = \frac{По}{ЧД} ,$$

де **По** - операційний прибуток;

Рентабельність активів (Ра)

$$Ра = \frac{Пч}{\overline{А}} ,$$

де **Пч** - чистий прибуток;

Рентабельність необоротних активів (R_a)

$$R_n = \frac{P_{взд}}{\overline{A_n}},$$

де $P_{взд}$ – прибуток від звичайної діяльності;

Рентабельність оборотних активів (R_a)

$$R_a = \frac{P_o}{\overline{A_o}},$$

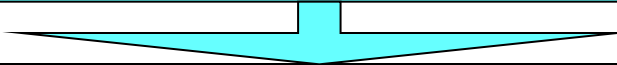
де P_o - операційний прибуток;

Рентабельність сукупного капіталу ($R_{ск}$)

$$R_{ск} = \frac{Пвзд}{K_c},$$

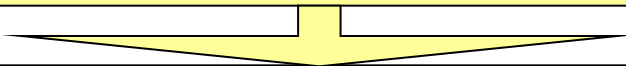
де **Пвзд** – прибуток від звичайної діяльності;

Контролінг

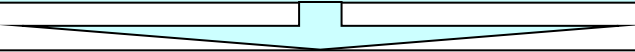
Це синтез управлінських функцій обліку, планування, аналізу, інформаційного забезпечення, контролю, координації і в той же час не є альтернативою управління. **Контролінг** - це засіб для саморегулювання господарського механізму на підприємстві.

Мета контролінгу

Забезпечити ефективне функціонування підприємства, його орієнтацію на максимізацію фінансових результатів і вартості капіталу за умови мінімального рівня ризику втрати платоспроможності.

Внутрішні джерела фінансового забезпечення санаційних заходів

1. Доходи від основної діяльності;
2. Доходи від іншої операційної діяльності;
3. Інші доходи від звичайної діяльності;
4. Амортизаційні відрахування;
5. Кошти засновників (учасників, пайовиків та їх часток).

Зовнішні джерела фінансового забезпечення санаційних заходів

- Кошти, надані власниками під-ва (поповнення статутного ка-піталу, додаткові та цільові внески, капіталізація дивідендів);
- Кошти персоналу підприємства (придбання працівниками акцій підприємства, поворотна фінансова допомога на формування фінансових ресурсів, згода на реструктуризацію боргу з оплати праці);

3. Кошти кредиторів (реструктуризація заборгованості, списання заборгованості, надання санаційних кредитів, трансформація боргу у власність тощо;

4. Державне фінансування (бюджетні дотації, субсидії, субвенції, цільове кредитування під державну гарантію комерційним банком, пільгове оподаткування, реструктуризація заборгованості перед бюджетом і ДЦФ, розміщення державних замовлень на санованих підприємствах... . План [санц](#)

План санації боржника

Впродовж **3** місяців з дня винесення **господарським судом** ухвали про санацію боржника керуючий санацією зобов'язаний подати комітету кредиторів для схвалення **плану санації боржника**, який передбачає заходи і строк відновлення платоспроможності боржника, умови участі інвесторів (за їх наявності), строк та черговість виплати боржником або інвестором боргу кредиторам та умови відповідальності інвестора за невиконання взятих згідно з планом санації зобов'язань.

3. Санація шляхом реструктуризації підприємства

Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" передбачено використання реструктуризації (реорганізації) як важливого та ефективного засобу відновлення платоспроможності підприємства. Міністерство економіки України затвердило методичні рекомендації щодо здійснення реструктуризації. Форми і зміст рест

Форми і зміст реструктуризації підприємства

Реструктуризація активів

1

Продаж частини необоротних і оборотних активів, зворотній лізинг, рефінансування дебіторської заборгованості тощо.

Реструктуризація пасивів

2

Збільшення статутного фонду, замороження інвестиційних вкладень, реструктуризація кредиторської заборгованості, одержання додаткових і цільових внесків на поповнення власного капіталу тощо.

Впровадження нових технологій та прогресивних форм управління, зниження витратомісткості виробництва, підвищення якості продукції, оптимізація чисельності персоналу і підвищення продуктивності праці працівників.

Реорганізація підприємств: часткова або повна приватизація, поділ великих підприємств на окремі структурні одиниці, виокремлення з великих підприємств об'єктів непрофільних (соціально-культурного та побутового призначення), перетворення підприємств.

Методи реорганізації підприємства:

- 1 **Укрупнення підприємства** (злиття, приєднання, поглинання);
- 2 **Подрібнення підприємства** (поділу, виокремлення);
- 3 **Перетворення підприємства** (зміни форми власності або організаційно-правової форми юридичної особи без припинення господарської діяльності).

Припинення процедури санації боржника

Процедура санації боржника припиняється у зв'язку з відновленням платоспроможності боржника, **укладення мирової угоди** або за зверненням до господарського суду з клопотанням про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.